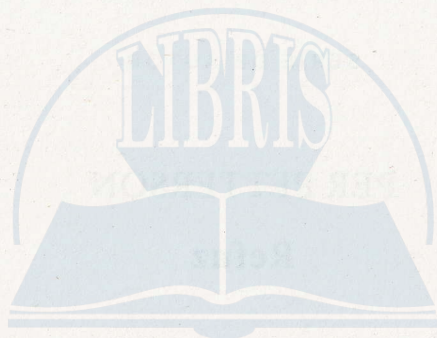

Traducere apărută cu sprijinul acordat de NORLA
(Norwegian Literature Abroad)
Oslo

N **NORLA**
NORWEGIAN LITERATURE ABROAD

PER PETTERSON

Refuz

Traducere din norvegiană de

AURORA KANBAR

și

ERLING SCHØLLER

 UNIVERS

JIM. SEPTEMBRIE. 2006

Întuneric. Ceasul era patru și jumătate dimineața. Conduceam mașina spre Herregårdsveien dinspre Hauketo. Înainte de gara de la Ljan am făcut la stânga și, deși era stop la semafor, am virat și am trecut pe roșu pentru că strada era pustie. Când am ajuns pe partea cealaltă, mai în jos pe drum, și am trecut prin fața magazinului de acolo, Karusellen se numea, din beznă mi-a ieșit brusc în față, clătînându-se, un bărbat, aruncat parcă de întuneric drept în lumina farurilor. Era pe cale să se prăbușească atunci când am dat cu ochii de el. Am apăsat rapid pe frână, roțile au înțepenit, mașina a alunecat câțiva metri în lateral cu un sunet urât, strident și s-a oprit drept în el. Motorul a murit instantaneu. Eram sigur că l-am atins cu bara din față.

Și totuși nu s-a prăbușit. S-a aplecat peste capotă, a făcut trei pași înapoi, s-a clătinat și eu am zărit lumina ce-i lucea în ochi. Se uita țintă la parbriz, dar n-avea cum să mă vadă, de fapt nu putea vedea nimic. Avea părul lung, barba lungă, încălțată și ținea strâns sub braț un săculeț cenușiu. O clipă am crezut că era taică-meu. Dar cum puteam să cred asta. Eu nu-l cunoscusem pe tatăl meu.

A dispărut apoi în întuneric pe partea opusă a drumului, acolo unde poteca coboară abrupt prin valea Ljansdalen. Eu am rămas cu mâinile strâns înțepenite pe volan și cu mașina așezată pieziș pe Herregårdsveien, cu botul intrat pe banda opusă. Era tot întuneric, da, dacă nu chiar și mai întuneric.

Două faruri se apropiu din susul drumului. Am răsucit cheia în contact, motorul nu voia să pornească, am încercat din nou și de data asta a luat-o repede din loc. Am simțit cum răsuflarea mi s-a urcat rapid până sus în gât, ca unui câine. Am dat înapoi repede pe banda mea de circulație înaintea ca mașina care venea să se apropie prea mult și am luat-o încet spre Mosseveien cu viteză redusă și când am ajuns în vale am luat-o la dreapta, cu direcția Oslo.

Pe vremea aceea locuiam la nord-est de Oslo, la Romerike, era pe vremea primului mandat al lui Jens Stoltenberg, așa numita alianță roșu-verde, și eu conduceam atunci din ce în ce mai rar pe drumul direct spre Oslo, pe autostrada E6, și, dimpotrivă, făceam un arc în jurul capitalei pe la est, o luam pe la Lillestrøm via Enebakk și apoi spre Hauketo pentru că locul acela îmi trezea frumoase amintiri.

Se înțelege că drumul acela era mult mai lung și dura mai mult, dar n-are a face, aveam timp, eram în concediu medical de un an. Habar n-aveam ce se va întâmpla de acum înainte cu mine. Promisem o scrisoare de la forțele de muncă, mă chemau la ei să stăm de vorbă, dar oricum nu se punea problema să mă întorc la muncă imediat. Atâta vreme cât luam medicamentele la timp, zilele alunecau frumos una după alta.

Am condus cu viteza sub 60 pe Mosseveien până la podul suspendat ce leagă insula Ulvøya de uscat. Nu era deloc circulație. Am rulat pe podul care se legăna nițel sub mine, o senzație plăcută, ca pe puntea unui vapor, îmi plăcea.

Am parcat într-un mic popas pe partea cealaltă în curbura drumului, m-am lăsat în scaun pe spate, am închis ochii, am rămas așa așteptând. Respiram din stomac. Apoi am deschis portiera, mi-am aruncat picioarele afară din mașină, am ocolit-o, am deschis portbagajul și am scos vechea geantă neagră în care aveam uneltele de pescuit. Nu erau niște chestii

complicate. Nailon înfășurat pe un mosor cu douăzeci de cârlige de undiță și cu un plumb la capătul firului.

Pescarii obișnuți erau la locurile lor deja, veneau acolo de zece ani sau mai bine. Eram, poate, singurul nou venit în tot timpul ăla, dar nici unuia nu i-a dat prin cap să mă întrebe cum naiba de am apărut și eu acolo. Oricum, de vreo trei luni încoace veneam acolo de două ori pe săptămână.

Tipul cel mai aproape de mine s-a întors când m-a văzut venind pe pod cu geanta în mână. A salutat cu trei degete la căciulă ca un cercetaș. Avea pe el două pulovere, unul peste altul, cel de deasupra albastru, cel de dedesubt alb, sau, în fine, aproape alb, erau amândouă jerpelute, tipului i se spunea Jon din Container. Pe mâini avea niște mănuși fără degete, care poate fuseseră odinioară niște mănuși obișnuite cărora le tăiasse degetele. Am văzut că distribuitorii de ziare aveau ceva de genul ăla. Dar ale lui erau de o culoare neobișnuită, roșie, aproape roz.

– Ai prins ceva, am zis eu.

Nu mi-a răspuns, dar a arătat spre ziarul întins pe jos la picioarele lui. Erau acolo un cod potrivit și două scrumbii, una încă se mai zbătea. Mi-a făcut cu ochiul stâng, a ridicat mâna dreaptă și a deschis palma fluturând cele cinci degete de trei ori.

– Totul în cincisprezece minute, am zis eu și am fluierat ușor.

O pungă de plastic cu marca magazinului ICA sau COOP sau cine știe care altul era aruncată pe jos, nu cred că era a lui, două pahare de cafea din carton, turtite, un șervețel mânjit de ketchup și muștar și un ghemotoc de nailon de proastă calitate ceva mai încolo. Jon din Container a tușit zdravăn de vreo două ori, și-a agitat a semn rău mănușile pe la gură, s-a întors spre mine și a spus pe întuneric:

– Ai dracului străinii ăștia! Pescuiesc ziua!

L-am ocolit și m-am pus între doi tiranți ai podului, mai aproape de uscat, la spațiul nr. 9, cum îl botezaseră pescarii

când delimitaseră locurile de ședere, am derulat ultimul cârlig și o jumătate de metru de nailon și m-am aplecat peste balustrada podului. Cu niște mișcări din încheietura mâinii, cam neîndemânatic, am lăsat nailonul cu plumbul la vârf să coboare în apă. Pe fiecare cârlig înfășurasem niște bucățele mici de bandă adezivă roșie și lucioasă. Mai demult, când unchiu-meu pescuia ca un apucat ceva mai la sud de aici, în fiordul Bunne, drept în fața casei lui Roald Amundsen, într-o barcă cu vâsle pe care o închiria la un preț de nimic, folosea carne de scoică drept momeală. Avea chef să pescuiască în apă sărată, era pe la începutul anilor șaizeci, conducea de departe Volvoul lui cenușiu și intra în apă încălțat în cizme pescărești pe cheile de la Bekkensten, apa îi ajungea până sus, la carâmbul cizmelor, se apleca în față într-o zadarnică încercare de a păstra uscate mânecile suflecate ale cămășii și aduna scoici pe care le puneă într-o găleată cu partea de sus secționată pentru a putea pluti pe suprafața apei în fața lui. Pentru mine chestia asta era mult prea complicată și în orice caz nu conduceam atât de departe să fac rost de momeală, iar peștele nu mușca acum nici mai mult, nici mai puțin decât pe vremea unchiului meu. N-ai nevoie de momeală, ziceau ceilalți de pe pod, peștele trage la cârlig.

Odată am fixat butucul de la o roată de bicicletă pe balustrada podului și pe el undița cu tije de la apărătoarea de noroi strânse în jurul ei, o chestie pe care cel mai adesea o vezi pusă pe copastia bărcii și e un lucru pe care, dacă vrei, îl poți cumpăra și din magazin la urma urmei, dar în cazul meu era un patent produs acasă la mine. Am pus nailonul în scobitură și în felul acesta puteam să trag de el înainte și înapoi după cum îmi convenea fără ca balustrada să-mi roadă firul și să-l subțieze încât să se rupă cu un poc și dus să fie. Pentru că s-a întâmplat așa de câteva ori, spre distracția generală a celor de față.

Se lumina încet-încet. Stătusem acolo mai mult de două ore și absolut nimic nu se agățase în cârlig. Mă irita oarecum,

dar, să fiu sincer, nu prea mă mai entuziasma pescuitul. În orice caz, nu ca înainte. Când se întâmpla să prind câte ceva, le dădeam întotdeauna peștele celorlalți.

De obicei plecam acasă când primele mașini începeau să coboare pe pod, dar azi mă cam moșmondiseam. Nici nu apucasem să-mi strâng bine uneltele că mașinile cele frumoase se rostogoleau deja pe pod, mașini scumpe. Stăteam cu spatele la drum, îmbrăcat în jacheta mea bleumarin jerpelită, încheiată strâns în jurul gâtului. Jacheta asta o aveam din tinerețe, din vremea când mergeam la școala din Mørk și doar unul dintre nasturii de alamă mai rămăsese intact. Pe cap, bine trasă pe urechi, aveam o căciulă împletită, așa încât, ce să mai vorbim, din spate arătam la fel ca mulți alții.

Am legat mosorul de balustradă, m-am întors și m-am aplecat pe vine să-mi iau o țigară din pachetul pe care îl aveam în geantă. Trebuia să termin definitiv cu fumatul, începusem să tușesc dimineața, semn rău, și tocmai atunci o mașină s-a oprit drept în fața mea, geamul ei îmi venea la înălțimea obrazului. Am îndreptat spatele încetinel, aveam țigara între buze, am aprins-o în căușul palmei cu un chibrit în timp ce mă ridicam în picioare, întotdeauna foloseam chibrituri, nu-mi plăcea plasticul brichetelor. Era un Mercedes gri, nou-nouț, lacul de pe el lucea la fel ca pielea omului câteodată, în anumite situații. Fereastra a alunecat în jos, deschizându-se fără zgomot.

– Nu cumva ești tu, Jim? a zis el.

Imediat l-am recunoscut. Era Tommy. Părul i se rărise și era aproape grizonat. Doar cicatricea orizontală de deasupra ochiului stâng era la fel de vizibilă ca înainte, albă cu reflexii argintii. Avea pe el un pardesiou violet încheiat până la gât. Nu părea a fi ieftin. Era el, dar în același timp arăta ca John Voight din filmul *Enemy of the State*. Mănuși de piele. Privirea albatră. Și un pic necentrată.

– Ba eu sunt, am zis.

– Ei, drăcie, ca să zic așa, cât timp să fi trecut de-atunci? Douăzeci și cinci de ani. Treizeci.

Și eu am zis:

– Cam așa ceva. Pe puțin.

El a zâmbit.

– Am luat-o fiecare în altă parte pe vremea aia, nu-i așa?

A spus asta pe un ton fără nici o nuanță anume.

– Așa e, am zis eu.

Zâmbea, se bucura că mă vede, așa părea.

– Și iată-te, stai aici la pod cu căciula asta pe cap și eu apar în mașina asta. A costat o groază de bani, pot să-ți spun. Dar îmi permit. La dracu', aș fi putut cumpăra două sau mai multe, dacă aș fi vrut, cu bani gheață. Nu ți se pare ciudat?

Iar a zâmbit.

– Ce anume?

– Că lucrurile se pot întâmpla în felul ăsta. Invers.

Invers, m-am gândit eu. Asta este. Dar el nu spusese asta să mă înjosească. Niciodată n-ar fi făcut asta, în orice caz, dacă rămăsese la fel ca atunci când eram copii. El credea doar că era ciudat.

– Ba da, am zis, ai dreptate. E destul de ciudat.

– Ai prins ceva? a întrebat el.

– Rahat, nimic, am răspuns eu. N-am noroc azi.

– Doar n-ai nevoie de pește, vreau să spun, să mănânci, înțelegi ce vreau să spun.

– A, nu, i-am zis.

– Pentru că aș putea să te ajut dacă așa stă treaba, a spus el și, pentru că eu n-am zis nimic, a continuat: Vorbesc prostii, iartă-mă, și s-a înroșit la față, arăta ca unul care zilnic bea prea mult.

– În ordine, am zis eu.

Nu era în ordine, dar odată, cu mult timp în urmă, el fusese atât de important pentru mine. Pe vremea aceea ne aveam ca frații.

Veneau pe pod acum și alte mașini, era numai o singură bandă, așa că se făcuse coadă, cineva dintr-o mașină claxona întruna.

– În orice caz, mă bucur că te-am întâlnit. Poate că altă dată, Jim, a zis el și am avut un sentiment neplăcut când mi-a pronunțat numele, ca atunci când te trezești cu lumina unei lanterne drept în ochi, eu habar n-aveam ce voia să spună cu „altă dată“, ce adică s-ar fi putut întâmpla atunci.

Și cu asta geamul fumuriu s-a săltat la loc. El a ridicat puțin mâna, mașina s-a pus în mișcare și a luat viteză, a semnalizat la stânga spre oraș pe partea opusă. Se luminase binișor acum. Se anunța o zi senină.

Am înfășurat nailonul pe mosor cu aceleași mișcări neîndemânaticе, am fixat ultimul cârlig pe rulou și am pornit-o de-a lungul balustradei cu plumbul bălăbănindu-se, am aruncat țigara arsă de care nu prea apucasem să mă bucur, aceasta a făcut un arc de mici scânteii în aer înainte de a cădea în apă. Am pus mosorul în geantă, geanta în portbagaj, am trântit capacul, am ocolit portiera pasagerului, m-am îndreptat spre niște tufișuri, cât mai la margine, am căzut în genunchi, mi-am înconjurat abdomenul strâns cu ambele brațe și m-am străduit să respir cât puteam de calm, dar n-am reușit. Am izbucnit în plâns. Țineam gura larg deschisă, să nu fac zgomot, ca aerul să intre și iasă repede, ce dracu', doar nu era să mă pun pe bocit acuma. Specială de tot chestia asta, zău așa.

A trecut ceva vreme până mi-au încetat crampele, se pare că trebuiau să mă obosească bine mai întâi. Așa că le-am lăsat să-și facă de cap. E foarte curios prin câte lucruri mai trece omul. Într-un final m-am ridicat sprijinindu-mă cu o mână de portiera mașinii, mi-am șters minuțios fața, m-am întors înapoi ocolind mașina. Ceilalți pe pod își vedeau de ale lor. Trei dintre ei se pregăteau de plecare. Am urcat în mașină. Dintre toți, numai eu aveam mașină. Nu știam unde locuiau